

KS. WŁADYSŁAW GŁOWA

FUNKCJE LEKTORA W LITURGII I JEGO FORMACJA

Wierzący w Chrystusa, którzy przyjęli sakrament chrztu, względnie także jeszcze inne sakramenty święte, zebrani w odpowiednim miejscu (najczęściej w kościele) w odpowiedzi na Boże wezwanie, skierowane do nich przez hierarchię, celem dokonania czynności liturgicznej, tworzą zgromadzenie liturgiczne. Tego rodzaju zgromadzenie nie jest tłumem działającym bezładnie, ale wspólnotą Ludu Bożego hierarchicznie uporządkowaną, w której poszczególni jej członkowie czynią tylko to, co do nich należy, dzięki specjalnym uprawnieniom otrzymanym w przyjętych sakramentach świętych (chrzest, sakrament święceń) względnie na mocy zleconej im przez Kościół posługi. Wśród posług bardzo ważne miejsce zajmuje posługa lektora, przekazana w „Obrzędzie ustanowienia lektorów” zarówno tym, którzy przygotowują się do sakramentu święceń, jak i osobom pozostającym w stanie świeckim. Każdy lektor powinien nie tylko znać swoje funkcje, ale także być odpowiednio formowany do należytego ich wykonywania. Powinien także wiedzieć o swoim miejscu w zgromadzeniu liturgicznym, a najpierw o roli spełnianych przez siebie funkcji w zdobywaniu własnej świętości.

Ks. dr hab. WŁADYSŁAW GŁOWA, prof. KUL – Katedra Homiletyki Fundamentalnej w Instytucie Liturgiki i Homiletyki na Wydziale Teologii KUL; adres do korespondencji: Al. Racławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: wglowa@kul.pl

1. USTANOWIENIE LEKTORÓW ORAZ ICH OBECNOŚĆ W ZGROMADZENIU LITURGICZNYM

W synagodze, w czasie szabatniej służby Bożej czytano Prawo i Proroków. Mógł to czynić każdy, kto tylko potrafił czytać. Skorzystał z tego prawa także Jezus Chrystus¹ oraz św. Paweł Apostoł². Chrześcijanie, przejmując ten synagogałny zwyczaj czytania Pisma Świętego, czynili to samo na swoich zgromadzeniach liturgicznych, z tym, że czytali nie tylko Księgi Starego Testamentu, ale także i Nowy Testament. Najstarszymi świadkami potwierdzającymi tę praktykę są św. Paweł Apostoł³ i św. Justyn, męczennik († ok. 165)⁴.

W liturgii chrześcijańskiej, podobnie jak w synagodze, początkowo czytanie Pisma Świętego było dostępne każdemu dorosłemu członkowi gminy. W Kościele starożytnym posługa lektora należała do bardzo ważnych. O tej szczególnej jego roli wspominają *Akta Męczenników z Abitene* z 312 r., w których podkreślona została odpowiedzialność za niedzielną Eucharystię, jaką wziął na siebie lektor Emerytus⁵.

Modlitwę ustanawiającą lektora podają *Konstytucje Apostolskie*. Jest w niej prośba za lektora, któremu zostaje powierzone zadanie odczytywania Pisma Świętego ludowi Bożemu. Bóg jest proszony, aby dał lektorowi ducha prorockiego oraz aby go pouczył i dopomógł mu, by nienagannie wykonywał powierzony mu obowiązek, a także by zasłużył na wprowadzenie go na wyższy urząd⁶. W X wieku lektorat został zaliczony do tzw. święceń niższych, przygotowujących do przyjęcia prezbiteratu⁷. W ten sposób lektorat stał się tylko formalnym stopniem do kapłaństwa, bez możliwości spełniania tej posługi przez świeckich⁸.

Rolę wiernych świeckich w liturgii zauważa dopiero Instrukcja Świętej Kongregacji Obrzędów z 1958 r., wspominając o komentatorze⁹. Po Soborze

¹ Łk 4, 16-21; Mt 4, 23.

² Dz 13, 4-5.

³ 1 Tes 5, 27; Kol 4, 16.

⁴ *Pierwsza apologia chrześcijańska św. Justyna* rozdz. 66-67. W: *Liturgia Godzin. Codzienna Modlitwa Ludu Bożego* (odtąd: LG). T. 2. Poznań: Pallottinum 1984 s. 585.

⁵ Zob. B. M o k r z y c k i. *Droga Wtajemniczenia Chrześcijańskiego*. Warszawa 1983 s. 703.

⁶ *Konstytucje Apostolskie* VIII 22. Zob. B. N a d o l s k i. *Lektor*. W: T e n ż e (oprac.). *Leksykon liturgii*. Poznań: Pallottinum 2006 (odtąd: *Leksykon liturgii*) s. 728.

⁷ Tamże s. 730.

⁸ J. W i e r u s z - K o w a l s k i. *Liturgika*. Warszawa 1956 s. 380; E. G ó r s k i. *Święcenia niższe i wyższe*. Sandomierz 1954 s. 25-30.

⁹ Instrukcja Świętej Kongregacji Obrzędów. *O muzyce sakralnej i liturgii według wskazań encykliki Papieża Piusa XII „Musicae Sacrae Disciplina” oraz „Mediator Dei”* nr 96. Zob.

Watykańskim II lektorat początkowo pozostał jako jedno z czterech święceń niższych, ale równocześnie pozwolono wykonywać tę funkcję wiernym świeckim¹⁰. Papież Paweł VI Listem apostolskim *Ministeria quaedam* z dnia 15 sierpnia 1972 r. zniósł spośród „święceń niższych” ostiariat i egzorcystat oraz należący już do święceń wyższych subdiakonał. Pozostawił jednak lektorat i akolitat, nazywając je odtąd nie święceniami, ale jedynie urzędami czy posługami. Odtąd „Obrzęd ustanowienia lektorów”¹¹ wygląda następująco: Po Ewangelii biskup siada na przygotowanym krześle i otrzymuje mitrę, a wyznaczony diakon lub kapłan wzywa imiennie kandydatów. Każdy wezwany odpowiada „jestem”, podchodzi do biskupa i oddaje mu szacunek przez ukłon. Gdy wszyscy usiądą, biskup wygłasza homilię. Po homilii wszyscy wstają, a biskup (bez mitry) wzywa wszystkich do modlitwy, którą następnie odmawia. Kandydaci na lektorów potwierdzają ją odpowiadając „Amen” i kolejno podchodzą do biskupa, który podaje im księgę Pisma świętego, wypowiadając odpowiednią formułę. Każdy z ustanowionych już lektorów odpowiada „Amen”. Jeżeli ustanowienie lektorów miało miejsce w czasie Mszy świętej, to jest ona kontynuowana. Jeżeli natomiast odbywało się w czasie Liturgii słowa Bożego, to biskup udziela błogosławieństwa zgromadzonym i odsyła ich w zwykły sposób. „Obrzęd ustanowienia lektorów” wykorzystywany jest również, kiedy posługa lektora jest przekazywana osobom żyjącym w stanie świeckim.

2. FUNKCJE LEKTORA

„Obrzęd ustanowienia lektorów”, zatwierdzony do użytku liturgicznego przez 157 Konferencję Plenarną Episkopatu Polski dnia 9 lutego 1977 r., wyznacza przyjmującym posługę lektora kilka funkcji. Mówi o tym biskup lub wyższy przełożony zakonu kleryckiego, celebrując niniejszy obrzęd, „w czasie Mszy świętej albo podczas liturgii słowa Bożego”¹². Po Ewangelii i po dokonaniu prezentacji kandydatów na lektorów biskup mówi homilię,

Ch. Zieliński. *Sztuka sakralna*. Poznań–Warszawa–Lublin: Księgarnia Świętego Wojciecha 1961 s. 914.

¹⁰ Sobór Watykański II. *Konstytucja o świętej liturgii „Sacrosanctum Concilium”* (odtąd: KL) nr 29; *Instrukcja o należytych wykonaniu konstytucji o świętej Liturgii* [1984 r.] nr 33; *Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego* [odtąd: OWMR] nr 66.

¹¹ Konferencja Plenarna Episkopatu Polski. *Obrzęd ustanowienia lektorów*. W: *Posługi i święcenia*. Warszawa: Kuria Metropolitalna Warszawska 1977 (odtąd: *Ustanowienie Lektorów*) s. 5-7, nr 1-8.

¹² *Ustanowienie Lektorów. Uwagi wstępne*. W: *Posługi i święcenia*. Warszawa 1977 s. 5 nr 1.

a w końcowych jej słowach, zwracając się do kandydatów, ukazuje posługę lektorów w kontekście historiozbawczym. Wpisuje ją w misterium zbawienia, które Bóg objawił i dokonał przez swojego Syna, Jezusa Chrystusa. Jezus zaś „po spełnieniu swojego posłannictwa, przekazał Kościołowi obowiązek głoszenia Ewangelii wszelkiemu stworzeniu”. W Kościele do głoszenia słowa Bożego są powołani przede wszystkim biskupi, kapłani i diakoni, natomiast lektorzy mają im „pomagać w wypełnieniu tego obowiązku”. Ta ich posługa – mówiąc najogólniej – ma polegać na pomocy „w głoszeniu wiary, która ma swoje korzenie w słowie Bożym”. A przechodząc do szczegółów, będzie to czytanie słowa Bożego w zgromadzeniu liturgicznym (1), wychowywanie „w wierze dzieci i dorosłych” oraz przygotowywanie ich „do godnego przyjęcia sakramentów” (2), głoszenie „orędzia zbawienia ludziom, którzy go jeszcze nie znają” (3)¹³.

Episkopat Polski wypowiedział się ponownie o funkcji lektora na swojej 184 Konferencji Plenarnej w Warszawie dnia 4 maja 1982 r., wydając odpowiednią „Instrukcję”. Wymieniono w niej następujące zadania lektora: czytanie słowa Bożego w zgromadzeniu liturgicznym (1), wykonywanie psalmu międzylekcyjnego w braku psalmisty (2), wypowiadanie intencji w modlitwie powszechnej w braku kantora lub diakona (3), kierowanie śpiewem oraz czynnym uczestnictwem wiernych podczas zgromadzenia liturgicznego (4), przygotowanie wiernych do godnego przyjęcia sakramentów (5), czuwanie nad przygotowaniem się wiernych wyznaczonych do czytania Pisma Świętego, w czasie zgromadzenia liturgicznego, aby mogli dobrze spełniać swą funkcję (6). Dodano tam jeszcze, że lektor, chcąc dobrze spełniać swoje obowiązki, powinien rozbudzić w sobie szczególne umiłowanie Pisma Świętego, przez częste jego czytanie i rozważanie, powinien dzięki temu stawać się coraz doskonalszym uczniem Chrystusa¹⁴. Ponadto lektor może czytać opis Męki Pańskiej w Niedzielę Palmową Męki Pańskiej i w Wielki Piątek¹⁵.

¹³ *Ustanowienie Lektorów* s. 5-6 nr 4.

¹⁴ *Zmodyfikowana Instrukcja w sprawie posług oraz święceń udzielanych w seminariach duchownych*. W: *Dokumenty duszpastersko-liturgiczne Episkopatu Polski 1966-1998*. Oprac. Cz. Krakowiak, L. Adamowicz. Lublin: Polihymnia 1999 (odtąd: *Zmodyfikowana Instrukcja*) s. 117 nr 11-12. Instrukcja niniejsza uwzględnia: Motu proprio papieża Pawła VI *Ministeria quaedam* i *Ad pascendum populum Dei* z 15 sierpnia 1972 r. oraz teksty liturgiczne: *De institutione lectorum et acolythorum*, *De admissione inter candidatis ad diaconatum et presbyteratum*, *De sacro caelibatu amplectendo* (Decr. S. Congregationis pro Cultu Divino die 3 decembris 1972, N. 500/72), a także Dekret tejże Kongregacji *De sacro communione et de cultu Mysterii Eucharistici extra Missam* z 21 czerwca 1973 r.

¹⁵ *Międzydykasterialna Instrukcja "Ecclesiae de mysterio"*. AAS 89:1997 s. 864-865; tłuma-

Wspomniana „Instrukcja” Episkopatu Polski odnosi się wprawdzie do posługi lektorów udzielanej w Wyższych Seminariach Duchownych tym, którzy przygotowują się do przyjęcia sakramentu święceń, ale te same wymagania stawia się także lektorom pozostającym w stanie świeckim, gdyż wykonują oni te same funkcje, co i klerycy. Wydane w 1984 r. *Caeremoniale Episcoporum* stwierdza wyraźnie, że funkcja lektora i akolity w Kościele nie są zarezerwowane dla kandydatów do kapłaństwa i dlatego mogą je wykonywać mężczyźni świeccy („*viri laici*”)¹⁶. *Katechizm Kościoła Katolickiego* z 1992 r., mówiąc o celebransach liturgii sakramentalnej, podkreśla prawdę, że chociaż w kapłaństwie Chrystusa uczestniczą wszyscy członkowie Zgromadzenia liturgicznego, to jednak „nie wszystkie członki spełniają tę samą czynność” (Rz 12, 4)¹⁷. A następnie wyjaśnia, że „ze względu na spełnianie funkcji kapłaństwa wspólnego wiernych istnieją także inne szczególne posługi, nie udzielane przez sakrament święceń. Ich znaczenie zostaje określone przez biskupów na podstawie tradycji liturgicznych i potrzeb duszpasterskich”. W końcu przytacza wypowiedź z Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* (KL 28), stwierdzającą, że „ministranci, lektorzy, komentatorzy i członkowie chóru również spełniają prawdziwą funkcję liturgiczną” (KKK 1143). Należy przypomnieć jeszcze wypowiedź z *Ogólnego Wprowadzenia do Mszału Rzymskiego*, stwierdzającą, że funkcje lektora są jego funkcjami i powinien je „spełniać osobiście, choćby byli obecni duchowni wyższych stopni”¹⁸.

Nowe *Ordo Missae* z 2000 r., zlecając posługę słowa, gdy brak lektora ustanowionego, innym ludziom świeckim, nie ogranicza ich tylko do mężczyzn¹⁹. Wynika to bezsprzecznie z Instrukcji Kongregacji Sakramentów i Kultu Bożego *Inaestimabile donum* (1980 r.), która orzekła, że również kobiety, za zgodą Konferencji Biskupów, mogą spełniać różnorodne funkcje w zgromadzeniu liturgicznym, a szczególnie funkcje czytających słowo Boże²⁰. Również Dyrektorium *De celebrationibus dominicalibus* (1997 r.) poleca, aby tam, gdzie brak diakonów, duszpasterz wyznaczał odpowiednich i zdolnych ludzi świeckich do pełnienia różnych posług, a zwłaszcza posługi

czenie polskie: *Instrukcja o niektórych kwestiach dotyczących współpracy wiernych świeckich w ministerialnej posłudze kapłanów*. OSRomPol 19:1998 nr 12 s. 35-36.

¹⁶ *Caeremoniale Episcoporum ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatum*. Typis Polyglotis Vaticanis 1984 s. 184.

¹⁷ Por. KKK 1141.

¹⁸ OWMR, n. 66.

¹⁹ *Missale Romanum. Institutio Generalis editio tertia* nr 101.

²⁰ *Instrukcja Kongregacji Sakramentów i Kultu Bożego „Inaestimabile donum”* (1980 r.) nr 18.

lektora i akolity. I dodaje, że funkcje te mogą spełniać także kobiety, które przyjęły chrzest i bierzmowanie, prowadzą życie religijne na odpowiednim poziomie i cieszą się uznaniem w danej wspólnotce, a także zostały odpowiednio przygotowane do tych posług²¹.

Wymienione w różnych dokumentach obowiązki żądają od lektora nie tylko znajomości teologii biblijnej, prawd wiary, teologii sakramentów i pozostałych prawd katechizmowych – czego domaga się poprawna posługa słowa Bożego – ale przede wszystkim świadectwa życia chrześcijańskiego. A to dlatego, że – jak podkreślił papież Paweł VI – „człowiek naszych czasów chętniej słucha świadków aniżeli nauczycieli, a jeśli słucha nauczycieli, to dlatego, że są świadkami”²².

Konieczność dawania świadectwa przez tych, którzy głoszą słowo Boże, podkreślali także wielcy święci. Mówił o tym św. Antoni z Padwy w jednym ze swoich kazań. Najpierw tłumaczył przemawianie różnymi językami przez tych, którzy są „napelnieni Duchem Świętym”, jako „różne sposoby świadczania o Chrystusie”. Są nimi: „pokora, ubóstwo, cierpliwość, posłuszeństwo”. Jeżeli inni widzą te cnoty w nas, to wówczas przemawiamy do nich tymi różnymi „językami”. Następnie podsumował przytoczone porównanie stwierdzeniem: „Mowa zaś jest skuteczna wówczas, kiedy przemawiają czyny”. I konsekwentnie prosił: „niechaj zamilkną słowa, a odezwą się czyny”. Konieczność zaś takiego postępowania, wynika z tego, że – jak stwierdza dalej św. Antoni – „u nas tymczasem pełno słów, ale czynów prawdziwe pustkowie”. W końcu, chcąc ostatecznie podsumować problem konieczności dawania świadectwa, powołał się na św. Grzegorza, który twierdził, że „obowiązkiem głosiciela „jest wypełniać to, co głosi”²³. Bardzo cenne są również wskazania św. Karola Boromeusza o konieczności świadectwa życia dane głosicielom słowa Bożego, które można odnieść także do lektorów. Przemawiając w czasie ostatniego synodu, ów święty biskup powiedział m.in.: „Chcesz, abym cię pouczył, w jaki sposób możesz skutecznie postępować w cnotcie... Polecono ci głosić i nauczać? Ucz się i przykładaj do tego, co niezbędne do sprawowania tego urzędu; staraj się przede wszystkim, abyś przepowiadał życiem i obyczajami”²⁴.

²¹ *Dyrektorium de celebrationibus dominicalibus* nr 30. W: *Enchiridion documentorum institutioni liturgicae*. T. 3. Roma 1997 s. 407; por. *Inestimabilae donum* nr 2.

²² *Przemówienie papieża Pawła VI do członków „Concilium de Laicis”* (2.10.1974). AAS 66:1974 s. 568.

²³ *Kazanie św. Antoniego z Padwy, kapłana I*, 226: LG III s. 1237.

²⁴ *Z przemówienia św. Karola Boromeusza, biskupa, wygłoszonego w czasie ostatniego synodu*. W: *Acta Ecclesiae Mediolanensis*. Mediolani 1599, 1177-1178: LG IV s. 1330.

Słowo Boże zostaje nie tylko odrzucone, ale nawet doznaje pogardy, jeżeli jego głosiciel nie popiera swojego przepowiadania świętym życiem. Św. Jan Kapistran w traktacie *Zwierciadło duchowieństwa* napisał: „Duchowieństwo skalane i nieczyste, przepełnione brudem przywar, skrepowane więzami grzechów, słusznie deptane jest przez ludzi jako nędzne błoto. Tacy duchowni nie są użyteczni ani dla siebie, ani dla innych, bo jak mówi święty Grzegorz: «ten, kto postępuje nagannie, sprawia, że jego przepowiadanie doznaje wzgardy»²⁵. Podobnie wspomniany już św. Karol Boromeusz, wzywając tych, którzy „głoszą i nauczają” do świadectwa życia, przestrzega, że gdyby tego zabrakło, to wówczas słuchacze będą szydzić z usłyszanych słów i „potrząsać głowami”, iż przepowiadający „co innego głosi, co innego zaś czyni”²⁶. Dopiero zatem lektor, który popiera czytane teksty biblijne swoim życiem, staje się wiarygodnym głosicielem Chrystusa i Jego zbawczego dzieła.

3. FORMACJA LEKTORA

Pojęcie „formacja” (łac. *formatio* od *formare* – ‘kształtować, ujmować w formę, nadawać określoną postać’) ogólnie oznacza działanie zmierzające do ukształtowania w człowieku umiejętności odpowiedniego stylu życia²⁷. W znaczeniu biblijno-teologicznym pojęcie to oznacza wychowanie, nauczanie, kierowanie lub prowadzenie.

Prawda o Bogu, będącym jedynym nauczycielem i wychowawcą swojego ludu, przewija się przez całą Biblię²⁸. Najdoskonalej tę prawdę objawił Jezus Chrystus – stanowiący „jedno z Ojcem”, który przez słowa i czyny był i pozostał prawdziwym nauczycielem i wychowawcą człowieka²⁹. W swojej „szkole formacyjnej” Jezus wobec gromadzących się wokół Niego uczniów stosował różnorodne formy oddziaływania i komunikacji, składające się na prawdziwy proces ich formacji. Była to formacja eklezjalna i chrześcijańska.

²⁵ Z traktatu „*Zwierciadło duchowieństwa*” św. Jana Kapistrana, kapłana. Pars I. Venetiae 1580, 2: LG IV s. 1298-1299.

²⁶ Z przemówienia św. Karola Boromeusza, biskupa... s. 1330.

²⁷ Zob. Z. Chlewiński. *Formacja*. EK 5 kol. 389; J. Gogola. *Ogólne wprowadzenie do formacji zakonnej*. W: *Formacja zakonna*. T. I. Red. J. Gogola. Kraków 1995 s. 9-11; J. Wątróba. *Permanenna formacja duchowa kapłanów*. Częstochowa 1999 s. 61-62.

²⁸ Zob. A.M. Sicari. *Wychowanie a objawienie*. ComP 2:1982 nr 5 s. 3-25.

²⁹ C.M. Martini. *Jezus jako wychowawca*. „Horyzonty Wiary” 10:1999 nr 3 s. 3-11; J. Dajczak. *Osobowość pedagogiczna Chrystusa*. RBL 3:1950 s. 173-187.

Ten model formacji przejął i kontynuował Kościół wobec przygotowujących się do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. I nadal stanowi on wzór i punkt odniesienia do każdej innej formacji.

Należy podkreślić najpierw niezwykle znaczenie formacji lektorów. Wynika ono ze względu na wyznaczone im funkcje związane z pomocą biskupom, kapłanom i diakonom w głoszeniu wiary, która ma swoje korzenie w słowie Bożym. Tę wiarę mają głosić zarówno w zgromadzeniu liturgicznym, jak i poza nim. Przy pomocy lektorów „ludzie mogą dojść do poznania Boga Ojca i posłanego przezeń Syna, Jezusa Chrystusa, i osiągnąć życie wieczne”³⁰. W zależności zatem od należytego sprawowania swoich funkcji lektorzy mogą być pomocą dla innych w osiągnięciu największego dobra, jakim jest zbawienie człowieka. Konieczność formacji lektorów podkreśla *Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*, stwierdzając: „Ażeby wierni słuchając natchnionych czytań przejęli się żywą miłością Pisma świętego”³¹, konieczne jest, aby lektorzy wykonujący tę posługę nadawali się do niej i otrzymali staranne przygotowanie, chociażby nie byli formalnie ustanowieni”³².

Formacja lektorów zmierza do ukształtowania każdego z nich na wzór Jezusa Chrystusa. To zaś objawi się w całkowitym darze własnego życia dla Boga i bliźnich. Drogą do takiego daru jest zjednoczenie z Bogiem i ciągle szukanie Chrystusa oraz przyjmowanie Jego sposobu myślenia i Jego postępowania. Chrystus zaś jest dostępny i można Go znaleźć przede wszystkim w wiernym rozważaniu słowa Bożego, w świętych tajemnicach Kościoła, a przede wszystkim w Eucharystii, w modlitwie liturgicznej, w biskupie, kapłanie, w ludziach biednych, chorych, grzesznikach i niewierzących. Wielką pomocą w formacji wspólnot liturgicznych jest kult Najświętszej Maryi Panny, którą lektorzy powinni kochać i czcić z dziecięcym oddaniem i zaufaniem.

Lektorzy wywodzą się zwykle z grona starszych ministrantów, co dowodzi, że już przeszli podstawową formację duchową i społeczną oraz dali dobre świadectwo przez poprawne życie moralne i częste praktyki religijne. Ich formacja na lektorów powinna dokonywać się na czterech płaszczyznach: eklezjalnej, biblijnej, liturgicznej oraz z zakresu techniki oratorskiej³³.

³⁰ *Ustanowienie Lektorów* nr 4.

³¹ Por. KL 24.

³² OWMR 66.

³³ Por. Z. Wi t. *Posługa lektora*. W: *W służbie Bogu i ludziom. Księga pamiątkowa poświęcona ks. prof. dr. hab. Władysławowi Głowie z okazji 65-lecia urodzin i 40-lecia kapłaństwa*.

Poszczególne płaszczyzny formacyjne nie są dla siebie konkurencyjne, ale wzajemnie się dopełniają.

3.1. Konieczność formacji eklezjalnej wynika stąd, że lektor powinien wyraźnie uświadomić sobie swoje miejsce w Kościele – wielkiej wspólnocie ludu Bożego oraz w swoim Kościele parafialnym, a także wielką godność przynależności do społeczności zbawionych i wynikające z niej obowiązki. Pierwszym zatem etapem formacji eklezjalnej jest poznawanie tajemnicy Kościoła w różnych aspektach³⁴ oraz miejsca w nim tych, którzy ten lud Boży tworzą³⁵. Równocześnie z poznawaniem Kościoła powinno iść umiłowanie go jako Ciała Chrystusa. Następnym etapem jest troska, aby nie zadawać Kościołowi ran przez grzech, lecz przyczyniać się do jego duchowego wzrostu: aby był on „solą ziemi”, „światłem dla świata”, „miastem na górze leżącym”. Następne zagadnienia wchodzące w skład formacji eklezjalnej, to: Parafia jako wspólnota wspólnot; Wspólnota parafialna jako wspólnota wiary, kultu i miłości braterskiej; Liturgiczna służba ołtarza w Kościele parafialnym; Liturgia ośrodkiem życia wspólnot parafialnych. Wraz z poznaniem i umiłowaniem Kościoła powinno zrodzić się w sercu lektora poczucie konieczności głoszenia Chrystusa i Jego Ewangelii przede wszystkim swoim życiem, ale także słowem. Świadek bowiem musi świadczyć o tym, co sam przeżył, tak jak Apostołowie Piotr i Jan przed sanhedrynem³⁶.

3.2. Należyte spełnianie przez lektorów ich podstawowej funkcji, jaką jest posługa słowa Bożego, zależy najpierw od dobrej formacji biblijnej.

Red. H. Słotwińska. Lublin 2005 s. 311-324; Z. Janiec. *Konieczność formacji lektora do posługi liturgicznej*. W: *Ku liturgii nadziei. Księdzu dr. Bolesławowi Mariańskiemu w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*. Red. R. Biel. Tarnów: Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej „Biblos” 2004 s. 449-462; W. Głowa. *Posługi i funkcje w Zgromadzeniu liturgicznym*. W: *Mszał. Księgą życia chrześcijańskiego*. Red. B. Nadolski. Poznań: Księgarnia św. Wojciecha 1986 s. 313-331.

³⁴ *Duch i Kościół w czasach ostatecznych* – KKK 731-747; *Kościół w zamyśle Bożym: Nazwy i obrazy Kościoła* – KKK 751-757; *Początek, założenie i posłanie Kościoła* – KKK 758-769; *Misterium Kościoła* – KKK 770-780; *Kościół – Lud Boży* – KKK 781-786; *Kościół – Ciało Chrystusa* – KKK 787-796; *Kościół – świątynia Ducha Świętego* – KKK 797-810; *Kościół jest jeden* – KKK 813-822; *Kościół jest święty* – KKK 823-829; *Kościół jest powszechny* – KKK 830-856; *Kościół jest apostołowski* – KKK 857-870; *Komunia dóbr duchowych* – KKK 949-953; *Komunia Kościoła w niebie i na ziemi* – KKK 954-962; *Macierzyństwo Maryi wobec Kościoła* – KKK 964-970; *Kult Najświętszej Dziewicy* – KKK 971; *Maryja – eschatologiczna ikona Kościoła* – KKK 972; *Jeden chrzest na odpuszczenie grzechów* – KKK 977-980; *Władza „kluczy”* – KKK 981-983.

³⁵ *Hierarchiczna struktura Kościoła* – KKK 874-896; *Wierni świeccy* – KKK 897-913; *Życie konsekrowane* – KKK 914-945.

³⁶ Por. Dz 4, 20.

Lektorzy bowiem, zanim zaczną przekazywać słowo Boże innym ludziom, „posłuszni Duchowi Świętemu”, sami powinni je przyjmować i pilnie je rozważać, aby w nim znajdowali „radość i moc” oraz swoim „codziennym życiem głosić naszego Zbawiciela, Jezusa Chrystusa”³⁷. O formacji lektorów przez słowo Boże, której istotnym elementem jest jego „nieustanne rozważanie”, a owocem – wierne przekazywanie go „swoim braciom”, bardzo wyrażnie mówi modlitwa biskupa nad lektorami³⁸. Temat ten jest obecny także w formule towarzyszącej przekazywaniu księgi Pisma poszczególnym kandydatom na lektorów: „Przyjmij księgę Pisma świętego, i wiernie przekazuj słowo Boże, aby coraz mocniej działało w sercach ludzkich”³⁹.

Lektor powinien znać Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Lekcjonarz, strukturę Liturgii słowa oraz jej teologiczną wymowę, a zwłaszcza: Obecność Chrystusa w Liturgii słowa (1), Związek Liturgii słowa z Liturgią eucharystyczną (2), Uczestnictwo w Liturgii słowa (3)⁴⁰. Nieustanne rozważanie słowa Bożego jest prostą drogą do kształtowania u lektorów odpowiednich postaw. Są nimi: postawa autentycznego słuchacza Bożego słowa (1), postawa wiary, nadziei i miłości Boga oraz człowieka (2), postawa apostołska – misyjna (3), postawa wspólnotowa – eklezjalna (4), postawa modlitewnego dialogu z Bogiem (5); postawa wspólnoty myślenia i postępowania z Chrystusem (6)⁴¹.

3.3. Liturgia sprawowana we wspólnocie parafialnej stanowi wielki i niewyczerpalny skarbiec, z którego powinni czerpać wszyscy, a zwłaszcza cała Liturgiczna Służba Ołtarza. W tym celu należy ukazywać liturgię we wszystkich jej aspektach, a mianowicie historiozbawczym (kerygmatycznym), ewangelizacyjnym (katechetycznym), uświęcającym, formacyjnym, kultycznym, martyryjnym (akcentowanie konieczności świadectwa życia), diakonijnym (służebnym), eklezjalnym i duszpasterskim. Tak pojęta liturgia prowa-

³⁷ *Ustanowienie Lektorów* s. 6 nr 4.

³⁸ „Boże, źródło światłości i dobroci, Ty posłałeś swojego Syna, Słowo życia, aby objawił ludziom tajemnicę Twojej miłości, pobłogo + sław tych naszych braci wybranych do posługi lektorów. Spaw, aby nieustannie rozważając Twoje słowo, zostali przez nie ukształtowani i wiernie przekazywali je swoim braciom. Przez Chrystusa Pana naszego” (*Ustanowienie Lektorów*, s. 7 nr 6).

³⁹ *Ustanowienie Lektorów* s. 7 nr 7.

⁴⁰ W. Głowa. *Zanim Pan przemówi przez ciebie w świętym Zgromadzeniu*. Przemysł 1981 s. 38 nn.; Tenże. *Eucharystia* s. 178-190.

⁴¹ Zob. H. Słotwińska. *Kształtowanie postaw religijnych na katechezie*. Lublin 2004 s. 315-334.

dzi do budowy prawdziwej wspólnoty uczniów Chrystusa, czyli wspólnoty Kościoła lokalnego. Jest ona bowiem szkołą wiary, moralności, modlitwy i ducha społecznego, czyli poczucia odpowiedzialności za cały Kościół i za każdego wierzącego, który ten lud Boży tworzy. Rolę nie do zastąpienia w formacji liturgicznej odgrywa mistagogia, która ma doprowadzić człowieka do osobowego spotkania z Bogiem żywym i obecnym oraz działającym w liturgii Kościoła.

Formacja liturgiczna lektora dokonuje się przez poznanie natury liturgii, kształtowanie postaw liturgicznych (wewnętrznych i zewnętrznych), pełne uczestnictwo w Eucharystii oraz spotykanie się z Chrystusem w pozostałych sakramentach, sakramentaliach i na modlitwie liturgicznej (Liturgia Godzin). Pojęcie liturgii zostało zdefiniowane w Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium* Soboru Watykańskiego II. Zapisano tam: „Słusznie uważa się liturgię za wykonywanie kapłańskiego urzędu Jezusa Chrystusa, w niej przez znaki widzialne wyraża się i w sposób właściwy poszczególnym znakom rzeczywistości uświęcenie człowieka, a mistyczne Ciało Jezusa Chrystusa, to jest Głowa ze swoimi członkami, wykonuje całkowity kult publiczny” (KL 7)⁴². Biorąc pod uwagę niniejszą definicję oraz nauczanie Kościoła posoborowego, dla ukazania natury liturgii należy omówić następujące podstawowe zagadnienia szczegółowe: Liturgia jest wykonywaniem kapłańskiego urzędu Jezusa Chrystusa (1); Liturgia jest dziełem Jezusa Chrystusa – Kapłana i Jego Mistycznego Ciała – Kościoła sprawowanym mocą Ducha Świętego (2); W liturgii uobecnia się Misterium Paschalne Jezusa Chrystusa (3); W liturgii dokonuje się uświęcenie człowieka i uwielbienie Boga (4); Uświęcenie człowieka i uwielbienie Boga w liturgii dokonuje się w formie zbawczego dialogu (5); Dialog zbawczy Boga z człowiekiem jest w liturgii prowadzony za pomocą świętych znaków (6); Liturgia ziemską jest zapoczątkowaniem liturgii niebiańskiej i uczestnictwem w niej (7)⁴³. Wraz z poznawaniem natury liturgii powinno iść w parze kształtowanie wewnętrznych i zewnętrznych postaw liturgicznych. Spośród tych pierwszych najważniejszymi są: postawa wiary (1), postawa pokuty i nawrócenia (2), postawa „ubogiego w duchu” (3), postawa ofiarna (4), postawa daru dla Boga i dla bliźnich oraz postawa kultyczna (5), postawa wspólnoty, jedności i braterstwa (6), postawa misyjna – apostołska (7), postawa eschato-

⁴² Por. KKK 1070.

⁴³ Zob. W. Głowa. *Liturgia miejscem i źródłem przepowiadania*. Przemyśl 1999 s. 29-48; B. Nadołski. *Liturgika*. T. 1: *Liturgika fundamentalna*. Poznań: Pallottinum 1989 s. 9-27.

logiczna (8)⁴⁴. Postawy wewnętrzne nadają sens i wartość oraz doskonałość i piękno liturgicznym postawom zewnętrznym (postawie stojącej, klęczącej, siedzącej) oraz stosowanym gestom⁴⁵.

Poznanie natury liturgii oraz formacja postaw liturgicznych ma fundamentalne znaczenie dla pełnego uczestnictwa we Mszy świętej oraz dla spotkania się z Chrystusem w pozostałych sakramentach, sakramentaliach i na modlitwie liturgicznej. Stanowi to „punkt dojścia” w formacji liturgicznej zarówno kandydatów na lektorów, jak i uformowanych liturgicznie samych lektorów. Na temat pełnego uczestnictwa we Mszy świętej znajdujemy wypowiedź w Konstytucji o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*: „Kościół... bardzo się troszczy o to, aby chrześcijanie podczas tego misterium wiary nie byli obecni jako obcy i milczący widzowie, lecz aby przez obrzędy i modlitwy tę tajemnice dobre zrozumieli, w świętej czynności uczestniczyli świadomie, pobożnie i czynnie, byli kształtowani przez słowo Boże, posilali się przy stole Ciała Pańskiego i składali Bogu dzięki, a ofiarując niepokalaną Hostię nie tylko przez ręce kapłana, lecz także razem z nim, uczyli się samych siebie składać w ofierze i za pośrednictwem Chrystusa z każdym dniem doskonalili się w zjednoczeniu z Bogiem i wzajemnie z sobą, aby w końcu Bóg był wszystkim we wszystkich” (KL 48). Pełne uczestnictwo zatem we Mszy świętej to uczestnictwo świadome, pobożne i czynne, jako owoc kształtowania przez słowo Boże (1), posilania się Ciałem Pańskim (2), składania Bogu dziękczynienia (3), ofiarowanie Bogu niepokalanej Hostii (4) oraz uczenie się ofiarowania samego siebie (5)⁴⁶. Dla świadomego i pobożnego przeżywania Mszy świętej ważne jest właściwe przeżywanie momentów ciszy: milczenia aktu pokutnego, milczenia po wezwaniu do modlitwy, po czytaniach biblijnych lub po homilii, w czasie okazywania Świętych Postaci, po słowach: „Baranku Boży ... obdarz nas pokojem” oraz milczenia po Komunii świętej⁴⁷. Ważne jest również odczytywanie wymowy znaków i symboli obecnych w czasie sprawowania Eucharystii, począwszy od znaków osobowych, tj. od zgromadzenia eucharystycznego oraz jego przewodniczącego. Ponadto lektor powinien znać wymowę ołtarza – stołu eucharystycznego, ambony – stołu Bożego słowa, chleba i wina, krzyża

⁴⁴ Zob. S ł o t w i ń s k a. *Kształtowanie postaw religijnych na katechezie* s. 345-364.

⁴⁵ B. Nadolski. *Gesty w liturgii*. W: *Leksykon liturgii* s. 487-490; Tenże. *Postawy liturgiczne*. W: tamże s. 1211-1213; W. G ł o w a. *Znaki i symbole w liturgii*. Przemyśl 1995 s. 129-143.

⁴⁶ Zob. W. G ł o w a. *Eucharystia. Msza święta i kult Tajemnicy Eucharystycznej poza Mszą świętą*. Przemyśl 1997 s. 63-76.

⁴⁷ Tamże s. 76-84.

ołtarzowego, kielicha i pateny, palących się świec, spalającego się kadzidła, a także wymowę szat liturgicznych oraz ich kolorów⁴⁸. Spośród pozostałych sakramentów lektor powinien szczególnie być uwrażliwiony na sakrament pokuty i pojednania. Częste korzystanie z tego sakramentu bowiem może prowadzić do rutyny. I wówczas zamiast osobowego spotkania się z Bogiem miłosiernym w tym sakramencie, ma miejsce formalne wyliczanie grzechów, bez żalu i bez chęci poprawy⁴⁹. Znajomość sakramentaliów, a zwłaszcza błogosławieństw, przez lektora powinna wynikać także z tej prostej racji, że niektóre z nich on sam może celebrować⁵⁰. Liturgia Godzin – codzienna modlitwa ludu Bożego – powinna być ulubioną modlitwą lektora, jego rozmową z Bogiem. Stąd konieczność znajomości struktury Liturgii Godzin, jej elementów składowych, teologicznej wymowy Liturgii Godzin oraz poszczególnych Godzin modlitewnych, a także jej celebracji zarówno wspólnotowej, jak i indywidualnej⁵¹. W końcu bardzo ważna dla lektora jest także znajomość roku liturgicznego, kiedy to Kościół, w ustalonych dniach, obchodzi święte wspomnienie zbawczego dzieła Chrystusa, w każdą niedzielę – przeżywa pamiątkę Zmartwychwstania Pańskiego, a raz do roku czci je razem z Jego błogosławioną Męką w uroczystość Paschy⁵².

3.4. Formacja z zakresu retoryki. Zewnętrznym przejawem formacji duchowej lektora (formacja eklezjalna, biblijna i liturgiczna) będzie kultura słowa głoszonego przez niego w zgromadzeniu liturgicznym, będącego słowem Bożym, oraz jego stosunek do Pisma świętego – Lekcjonarza, a także do „miejsca pracy” – ambony. Ponadto lektor powinien zdobyć niezbędne wiadomości z retoryki, aby mógł być dobrym narzędziem w przekazywaniu Bożego słowa. Obejmują one następujące zagadnienia: narządy mowy (1), oddech (2), artykulacja (3), błędy i wady wymowy (4), emisja głosu (5), wierne i prawidłowe przekazanie tekstu (6). Ponieważ lektor może spełniać dodatkowe funkcje w zgromadzeniu liturgicznym, wobec tego powinien się dobrze z nimi zapoznać⁵³.

⁴⁸ Tamże s. 110-135.

⁴⁹ Zob. H. Słotwińska, W. Głowa. *Przepowiadanie o sakramentach w katechezie i w homilii*. Lublin–Przemyśl 2001 s. 237-252.

⁵⁰ Zob. H. Słotwińska. *Błogosławieństwa osób w katechezie*. Lublin: Wyd. KUL 2007.

⁵¹ B. Nadołski. *Liturgika*. T. II: *Liturgia i czas*. Poznań: Pallottinum 1991 s. 177-256; W. Głowa. *Modlitwa liturgiczna. Liturgia Godzin*. Przemyśl 1996.

⁵² Zob. *Ogólne Normy Roku Liturgicznego i Kalendarza*. W: *Mszal Rzymski dla diecezji polskich*. Wyd. I. Poznań: Pallottinum 1986, s. [66] nn.; Nadołski. *Liturgika*. T. II s. 7-175.

⁵³ Zob. Głowa. *Zanim Pan przemówi przez ciebie* s. 188 nn.

Strojem liturgicznym lektorów, w odróżnieniu od ministrantów, jest alba. Może być ona przepasana cingulum (sznurem) koloru szat celebransa używanych w danym dniu liturgicznym, względnie przez cały rok liturgiczny – koloru białego. Alba, zalecana dla lektorów ustanowionych, nie jest jednak bezwzględnie konieczna i można czytać Pismo święte w zgromadzeniu liturgicznym w swoim stroju, uwzględniając jednak miejscowe zwyczaje⁵⁴.

Jeżeli chodzi o „miejsca” formacji lektorów, to oprócz cotygodniowych spotkań są jeszcze nimi: Msza święta, Nieszpory, różne nabożeństwa biblijne (Nabożeństwo słowa Bożego, Godzina biblijna, Lectio divina; Krąg biblijny, Rewizja życia w świetle Biblii). Ponadto dobrym miejscem formacji może być także tzw. Wigilia niedzielna i świąteczna – przedniedzielne lub przedświąteczne czuwanie przy słowie Bożym z najbliższej niedzieli. Czuwanie to wypełnione jest modlitwą do Ducha Świętego, odczytaniem tekstów biblijnych z niedzieli lub święta, komentarzem biblijno-liturgicznym, odczytaniem Bożego wezwania przez każdego z uczestników, odpowiedzią na słowo Boże modlitwą spontaniczną, chwilą ciszy dla znalezienia odpowiedzi na Boże słowo we własnym życiu, poleceniem się Matce Bożej i Patronowi danego dnia liturgicznego. Na samym zaś początku jest chwila ciszy dla zatrzymania się – w postawie stojącej – w obecności Boga oraz zapalenie świecy, czemu towarzyszy aklamacja: „Światło Chrystusa” – „Bogu niech będą dzięki”. Końcowym zaś elementem całego czuwania jest odpowiednia pieśń⁵⁵.

4. POSŁUGA LEKTORA DROGĄ DO WŁASNEGO UŚWIĘCENIA

Godna podkreślenia jest prawda, że lektorzy, „gorliwie wypełniając powierzone im obowiązki”, nie tylko „głoszą Chrystusa”, ale również „oddają chwałę Ojcu, który jest w niebie”⁵⁶. Gorliwie zatem wypełniana przez lektorów posługa, łącznie z tym wszystkim, co jest z nią związane, jak formacja wstępna i permanentna oraz przygotowywanie się do każdego czytania odpowiedniego fragmentu Pisma świętego w zgromadzeniu liturgicznym, czy głoszenia orędzia Chrystusa poza zgromadzeniem, jest miejscem zdobywania własnej świętości.

⁵⁴ *Ordo lectionum Missa* [1981] (Wprowadzenie) nr 54.

⁵⁵ Zob. Głowa w *Eucharystia* s. 55-63.

⁵⁶ *Ustanowienie Lektorów* s. 6 nr 5.

4.1. Lektor pragnący zatem zdążyć do świętości właściwą drogą przez wypełnianie swojej posługi powinien najpierw być do głębi przejęty powagą swojej posługi. Chodzi tutaj o szczere i bezwzględne przekonanie, że czytając Pismo święte, mówi w imieniu Boga jako Jego narzędzie, tak jak to czynili prorocy. Głosi zatem Bożą prawdę i Bożą wolę. Tego rodzaju świadomość wyrasta z żywej i głębokiej wiary, co potwierdza św. Paweł Apostoł, pisząc do Koryntian: „Cieszę się przeto owym duchem wiary, według którego napisano: «uwierzyłem, dlatego przemówiłem» (Ps 116, 10); my także wierzymy i dlatego mówimy” (2 Kor 4, 13). Żywa zaś i głęboka wiara u lektora objawia się na zewnątrz w całym sposobie wykonywania jego posługi, a szczególnie w starannym czytaniu oraz w kultycznym wprost stosunku do Pisma świętego – Lekcjonarza.

4.2. Drugim warunkiem, który należy spełnić, aby posługa słowa była dla lektora drogą do własnej świętości, jest całkowite otwarcie na słowo Boże. To zaś jest uzależnione od uznania absolutnej wartości Bożego słowa dla zbawienia człowieka. Już w księgach Starego Testamentu spotykamy często wezwanie: „Słuchaj, Izraelu” albo powołanie się na Boga: „To mówi Pan”. Historia Izraela bardzo jasno poucza, że słuchanie Bożego słowa jest podstawą egzystencji i dobrobytu narodu. Grzech natomiast w swojej istocie polega na niesłuchaniu Boga. Nowy Testament bardzo wyraźnie podkreśla prawdę o wielkiej wadze słuchania Bożego słowa dla uświęcenia i zbawienia człowieka. Jezus Chrystus zdecydowanie przeciwstawia słuchanie słowa Bożego i wynikającą z tego wiarę oglądaniu znaków⁵⁷, mówi o błogosławionych skutkach słuchania słowa Bożego⁵⁸, usilnie zachęca do słuchania Bożego słowa⁵⁹ oraz wypowiada surowe groźby pod adresem tych, którzy zamykają się na Boży głos⁶⁰. Niezwykła zatem rola słuchania Bożego słowa leży w tym, że od niego uzależnione jest szczęście lub nieszczęście człowieka, wieczne jego zbawienie lub potępienie. Biorąc to pod uwagę, wprost koniecznością staje się Chrystusowy rozkaz misyjny, skierowany do Apostołów przed Wniebowstąpieniem: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony, a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16, 15-16). Lektor zatem, zanim stanie na ambonie, aby czytać Pismo święte, powinien najpierw wytrwale

⁵⁷ Por. J 4, 48; 20, 29; Łk 16, 19-31.

⁵⁸ Por. Łk 8, 21; 11, 27-28; 10, 38-41.

⁵⁹ Por. Mk 4, 9.

⁶⁰ Por. Mt 10, 14-15.

i systematycznie wsłuchiwać się w słowa Chrystusa, być pierwszym Jego słuchaczem. To wsłuchiwanie się w słowa Chrystusa, sprawi jego wzrastanie w wierze, albowiem „wiara rodzi się z tego, co się słyszy, tym zaś, co się słyszy, jest słowo Chrystusa” (Rz 10, 17).

4.3. Autentyczne słuchanie Bożego słowa przez lektora to kolejny warunek, który powinien spełnić na swojej drodze do świętości. Tego rodzaju słuchanie polega na zaktualizowaniu swojego „ja” wobec Osobowego Boga, który mówiąc, zaprasza do dialogu z Sobą⁶¹. W słuchaniu autentycznym, przyjęte słowo Boże nie tylko jest zachowywane w sercu, ale także rodzi konieczność przepowiadania go innym oraz skłania do realizacji Bożego wezwania, co objawia się w miłowaniu Boga i bliźnich⁶². Lektor słuchający autentycznie Bożego słowa, jest przekonany, że tym człowiekiem, do którego mówi Bóg poprzez święty tekst, jest właśnie przede wszystkim on i jego sytuacja życiowa⁶³.

Jest rzeczą pewną, że istnieje łaska słuchania słowa Bożego. Mówił o tym Jezus Chrystus: „Kto jest z Boga, słów Bożych słucha” (J 8, 47). Jest to już łaska chrztu św. i otrzymują ją wszyscy. Ponadto jest to także łaska sakramentu bierzmowania – sakramentu Ducha Świętego, a u lektora także łaska przyjętej posługi lektorskiej. Trwanie jednak w tej łasce zależy od człowieka, który może albo otwierać się na słowo Boże, albo być zatwardziałym, o czym najlepiej świadczy przypowieść o siewcy⁶⁴.

4.4. Autentyczne słuchanie Bożego słowa, jego przyjęcia oraz utożsamienie się z Nim sprawia, że lektor staje się prawdziwym głosicielem Chrystusa i Jego dzieła. Lektor musi pamiętać, że jego głoszenie Bożego słowa to nie tylko sprawności i umiejętności retoryczne (techniczne). Tutaj chodzi o przekazanie czegoś, co już jest w nim, co on już sobie sam przyswoił i tym żyje. Zdarzają się, niestety, lektorzy będący tylko „miedzią brzęczącą i cymbałami brzmiącymi”, ale prawdziwą ozdobą Kościoła są lektorzy potwierdzający czytane słowo Boże swoim życiem.

⁶¹ Taką była postawa Samuela, który pouczony przez Helego, z całą świadomością i gotowością dania odpowiedzi na Boże wezwanie odpowiedział: „Mów, bo sługa Twój słucha” (1 Sm 3, 10).

⁶² Tę prawdę dobrze ilustrują teksty biblijne: Pwt 6, 4-9; por. Pwt 11, 18-20; Łk 2, 19; 2, 51.

⁶³ Zob. 2 Sm 12, 1-7.

⁶⁴ Por. Mt 13, 1-23.

4.5. Następnym warunkiem postępu na drodze lektora do świętości jest uważne i szczerze rozmawianie z Bogiem także za pomocą Bożych słów. Dzieje się to w czasie modlitwy Liturgią Godzin. I dlatego modlitwa ta powinna być znana lektorowi i przezeń praktykowana. Najlepszym sposobem do pokochania tej modlitwy jest – oprócz celebracji wspólnotowej – modlenie się kompleta na zakończenie dnia, zamiast dotychczasowego pacierza wieczornego.

Zasadniczą część wśród różnych elementów Liturgii godzin zajmują psalmy. Podstawowym przygotowaniem do modlitwy psalmami jest głębsze poznanie Pisma świętego, a zwłaszcza Psalterza. Rozpoczynając zaś modlitwę psalmami, należy najpierw wezwać na pomoc Ducha Świętego i ożywić swoją wiarę oraz dobrą wolę. A następnie rozważać „wiersz po wierszu i zawsze w gotowości serca odpowiadać na jego wezwania, jak tego chce Duch Święty, który natchnął psalmistę i stanie się także natchnieniem pragnących Jego łaski”⁶⁵. Psalmy są modlitwą ponadczasową, gdyż „dobrze wyrażają cierpienia i nadzieje, nędzę i ufność ludzi wszystkich czasów i miejsc; opiewają wiarę w Boga, objawienie i odkupienie” (OWLG nr 107). Psalmy, będąc utworami poetyckimi, które powstały „pod tchnieniem Ducha Świętego, unoszą swoją mocą ducha ludzkiego ku Bogu, budzą w człowieku zbożne uczucia; w pomyślności skłaniają go do dziękczynienia, a w przeciwnościach przynoszą pociechę i dodają otuchy” (OWLG nr 100).

Lektor, modląc się Liturgią Godzin i uświęcając czas, uświęca także samego siebie. Prowadzi prawdziwy dialog z Bogiem. I jest to dialog miłości. Jest to jego uczestnictwo w odwiecznym dialogu między Ojcem a Synem. Jest rzeczą oczywistą, że uświęcenie człowieka jest uzależnione od jego otwarcia się na Boga, który przemawia, który jest inicjatorem tego zbawczego dialogu. „Zbawcze słowo Boże zajmuje ważne miejsce w Liturgii Godzin i może przynieść jej uczestnikom obfite owoce uświęcenia. Z Pisma świętego bowiem wzięte są czytania; słowo Boże zawarte w psalmach śpiewa się przed Jego obliczem, a prośby, modlitwy i śpiewy przenika duch i natchnienie Pisma” (OWLG 14)⁶⁶. Życiorysy Świętych potwierdzają prawdę, że wystarczy nieraz nawet jedno tylko zdanie z Pisma świętego, aby nastąpiła zupełna przemiana w życiu człowieka. Tak było np. w życiu św. Antoniego pustelnika, św. Augustyna czy św. Franciszka z Asyżu.

⁶⁵ *Ogólne Wprowadzenie do Liturgii godzin* (odtąd: OWLG). W: LG s. 58 nr 104.

⁶⁶ Por. KL 24.

4.6. Bardzo ważnym warunkiem dla osiągnięcia świętości przez lektora jest dobre przygotowanie się do każdego czytania Pisma świętego w zgromadzeniu liturgicznym. Chodzi zarówno o uwzględnienie pedagogii i techniki przekazu, łącznie z dobrą dykcją, szanującą godność aktu czytania i jego słuchaczy, jak i teologii podawanej treści. To przygotowywanie powinna poprzedzić modlitwa. Lektor musi zdawać sobie sprawę z tego, że moc czytanego przez niego słowa Bożego uzależniona jest od Bożego błogosławieństwa.

Podsumowując, należy zdecydowanie podkreślić niezwykle wartość formacji lektorów, i to z podwójnej racji. Najpierw, lektorzy spełniający dobrze swoje funkcje – po formacji eklezjalnej, biblijnej, liturgicznej i retorycznej – stają się kimś bardzo wartościowym dla ludu Bożego zgromadzonego na czynnościach liturgicznych. Jako dobre narzędzia w ręku Boga pomagają bowiem wiernym „dojść do poznania Boga Ojca i posłanego przezeń Syna, Jezusa Chrystusa, i osiągnąć życie wieczne”. Z drugiej zaś strony, „gorliwie wypełniając powierzone im obowiązki głoszą Chrystusa i oddają chwałę Ojcu, który jest w niebie”, co jest dla nich wielką pomocą we własnym uświęceniu.

BIBLIOGRAFIA

- Głowa W.: Przygotowanie kandydatów do posługi lektorskiej i formacja lektorów. CT 54: 1984 z. 3 s. 75-80.
Mander A.: Der Lektor – Auftrag und Dienst. Mainz 1980.
Mitek E.: Lektor. Droga do posługi liturgicznej. Wrocław 2001.
Nadołski B.: Lektor. W: Tenże (oprac.). Leksykon liturgii. Poznań: Pallottinum 2006 s. 728-731.
Rutkowski A.: Lektor. EK t. 10 kol. 722-724.

THE FUNCTIONS OF THE LECTOR IN LITURGY, AND HIS FORMATION

Summary

The article consists of four parts. First—as an introduction—it presents the issue of appointment of lectors and their presence in the liturgical congregation (1). Next it discusses the functions they perform (2), the necessity of their comprehensive formation (3) and—which especially deserves emphasizing—their service as a way to their own sanctification (4).

Translated by Tadeusz Karłowicz

Słowa kluczowe: formacja, funkcja, lektor, posługa, uświęcenie, zgromadzenie liturgiczne.
Key words: formation, function, lector, service, sanctification, liturgical congregation.